

WAT WERKT ER OM WONING- INBRAKEN TE VOORKOMEN?

**It is wise to
spend public
money on
what works**

#StopDomesticBurglaries

01

INLEIDING

01

Sinds 2019 organiseren het Europees Netwerk inzake Criminaliteitspreventie (ENCP) en meerdere Europese landen een Focusdag tegen woninginbraken in de hele EU. Het doel van dit initiatief is om de strijd tegen deze vorm van criminaliteit op te drijven door burgers te informeren over manieren om hun woning te beschermen. Deze vorm van criminaliteit is de voorbije jaren in de meeste Europese landen afgenomen, maar is nog steeds goed voor het gros van de georganiseerde vermogensdelicten. Daarnaast raken mensen door woninginbraken niet enkel bezittingen kwijt, maar ook het gevoel dat ze thuis veilig zijn. Deze criminaliteitsvorm heeft ook een aanzienlijke financiële impact op de maatschappij.

Niet alles werkt echter hiertegen. Aangezien het een van de sleutelfuncties van het netwerk is om als katalysator voor doeltreffendere beleidslijnen en initiatieven te fungeren, streeft deze publicatie ernaar om Europese, nationale en lokale belanghebbenden te ondersteunen door hen een overzicht aan te reiken van de initiatieven die al dan niet werken om woninginbraken te voorkomen. Alle initiatieven werden in drie categorieën ondergebracht: sterk, matig of beperkt bewijs beschikbaar. Wanneer een initiatief het label 'sterk bewijs' toegekend krijgt, dan betekent dat dat meerdere onderzoeken telkens een daling van het aantal woninginbraken aantonen, zoals dat het geval was na doelverharding door raambeveiliging, binnenverlichting, deursloten en buitenverlichting te combineren. Bij initiatieven met het label 'matig bewijs' hebben slechts een beperkt aantal onderzoeken de gunstige impact op de misdadaadcijfers aangetoond, zoals bij eigendomsmarkering. Om het label 'sterk bewijs' te ontvangen is er echter meer onderzoek nodig. Andere oplossingen zoals inbraakalarmsystemen behaalden tegenstrijdige resultaten of werden nog niet grondig geëvalueerd, maar vertonen een aantal eigenschappen die veelbelovend lijken en meer aandacht verdienen. Tot slot willen we graag benadrukken dat opgedane ervaringen tijdens de implementatie en de specifieke context steeds in aanmerking moeten worden genomen wanneer beleidsmakers en professionals hun eigen strategieën voor woninginbraakpreventie ontwikkelen.

02 HARD BEWIJS

2.1 Doelverharding

Door doelverharding krijgt de dader de indruk dat het meer inspanning zal vergen om in een gegeven woning in te breken. Omdat meer inspanning gelijk staat aan meer tijd en bijgevolg een hoger risico, heeft doelverharding een afschrikkend effect op inbrekers.¹ Doelverharding door raambeveiliging, binnenverlichting, deursloten en buitenverlichting te combineren (gekend als **WIDE** in het Engels) vormt de doeltreffendste combinatie om woninginbraken te voorkomen en heeft de beste prijs-kwaliteitsverhouding.² Ten eerste wekt **binnenverlichting met een timer** de indruk dat het huis bewoond is, zelfs als er niemand thuis is.³ Dat is een belangrijke veiligheidsmaatregel, aangezien bewoning een beslissende factor is bij de keuze om in een woning in te breken.⁴ Meer dan negen op tien veroordeelde inbrekers geeft aan dat hij/zij nooit opzettelijk een bewoonde woning zou binnengaan. Een wagen op de oprit of een radio die speelt terwijl je op het werk bent, kan ook soelaas bieden.⁵ Ten tweede kan **buitenverlichting met een timer** inbraken 's avonds en 's nachts verminderen. Het is namelijk waarschijnlijk dat de inbreker opgemerkt, gestoord en afgeschrikt wordt.⁶ Ten derde worden sterkte **raam- en deursloten** specifiek ontwikkeld om de toegang te verhinderen of bemoeilijken,⁷ wat ook de toegankelijkheid vermindert, een tweede element dat vaak een rol speelt in de woningkeuze van inbrekers.⁸ Onderzoek naar daders toonde aan dat de kwaliteit van de fysieke beveiliging de belangrijkste bepalende factor is wanneer inbrekers beslissen of ze ergens inbreken.⁹ Ramen en deuren ook daadwerkelijk sluiten is een menselijke factor, terwijl de twee vorige maatregelen automatisch zouden moeten werken zodra ze geïnstalleerd zijn.¹⁰

Indien je je meerdere toestellen kunt veroorloven, bieden toezicht met CCTV, raam- en deursloten en veiligheidskettingen de beste volledige bescherming.¹¹ Deze combinatie kent echter haar beperkingen. Eerst en vooral zijn **veiligheidskettingen** bedoeld om de toegang tot een eigendom te beperken. Je kunt ze meestal echter niet zien van buitenaf en bijgevolg kunnen ze inbrekers ook niet afschrikken. Daarnaast moet er in de meeste gevallen iemand in de woning aanwezig zijn om ze te gebruiken en kunnen gevaarlijk zijn in geval van brand.¹² Ten tweede zijn **CCTV**-camera's vooral bedoeld als zichtbaar afschrikmiddel dat de kans om gepakt te worden verhoogt, maar inbrekers niet fysiek verhinderen om in te breken. Daarnaast hangt er een stevig prijskaartje aan de installatie van CCTV. Daarom is het aanbevolen om in WIDE te investeren, een goedkopere en veiligere optie.

Talrijke onderzoeken staafden de doeltreffendheid van WIDE. Twee goede praktijken die woninginbraken met doelverharding voorkomen, stammen uit Nederland.

GOEDE PRAKTIJK: INBRAAKWERENDHEID OPGENOMEN IN HET BOUWBESLUIT

Nadat Nederland in 1999 nieuwe bouwverordeningen invoerde die inbraakwerendere ramen en deuren vereisten, is het aantal inbraken met een kwart afgenomen in huizen die volgens de nieuwe verordeningen gebouwd waren. Volgens de berekeningen werden er minstens 10 000 inbraken voorkomen sinds de invoering van de nieuwe bouwvoorschriften tien jaar geleden. Er werden **geen indicaties van een verschuiving** waargenomen, noch naar “oudere” huizen noch naar andere vormen van diefstal. Integendeel, uit sommige onderzoeken komt naar voren dat er een positief verschuivingseffect optreedt. De veiligheidsmaatregelen werpen tot op bepaalde hoogte ook hun vruchten af in nabijgelegen woningen die niet beveiligd zijn.¹³

GOEDE PRAKTIJK: POLITIEKEURMERK

Naast de nieuwe bouwvoorschriften voerde Nederland in 1995 ook het Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW) in. Er zijn twee grote verschillen tussen beide praktijken. Eerst en vooral gaat het PKVW een stapje verder dan de bouwvoorschriften. Terwijl deze laatste enkel oog hebben voor scharnieren en sloten, omvat het PKVW bijkomende vereisten voor verlichting, zichtbaarheid, raambeveiliging, deuren en dakramen. Ten tweede is het Bouwbesluit een verplichting, terwijl de toepassing van het PKVW vrijwillig is en dus afhangt van de goede wil van de huiseigenaar of projectontwikkelaars.

Het keurmerk kan voor bestaande huizen, nieuwe gebouwen en openbare ruimtes gebruikt worden. Het Nederlandse Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid heeft voor elke situatie een handboek uitgewerkt.¹⁴

Onderzoek wees uit dat inbrekers minder vaak huizen met een PKVW viseren en dat de kans om in een PKVW-woning slachtoffer te worden (succesvolle inbraak) 78% lager ligt dan in niet-gecertificeerde huizen. Indien de voorschriften al tijdens de bouwfase geïmplementeerd worden, is die daling zelfs nog sterker.¹⁵

2.2 Buurtwachten

Het idee achter buurtwachten is dat bewoners zich organiseren en hun oren en ogen open houden om criminaliteit terug te dringen. Als ze iets verdachts zien of horen, bellen ze de politie. Bewoners kunnen elkaar helpen, bijvoorbeeld door de brievenbus te legen of het gazon van de burens te maaien terwijl die met vakantie zijn. Dit verhoogd toezicht schrikt criminelen af. Het risico om gepakt te worden ligt namelijk hoger. Door het te doen lijken alsof de woning bewoond is, een sleutelement bij de keuze om in een woning in te breken, is het voor de inbreker een pak moeilijker om te bepalen of de woning leeg is. Daarbovenop versterken buurtwachtregelingen de sociale cohesie. Burgers ontwikkelen een stelsel van normen voor de wijk en organiseren zichzelf om afwijkende handelingen zoals misdaad te beperken.¹⁶

De bewoners zelf of de plaatselijke politie kunnen het heft in handen nemen om gestructureerde buurtwachten te organiseren. De criminaliteitscijfers in de buurt en of die laag, gemiddeld of hoog zijn bepalen in welke mate de politie betrokken is bij het op touw zetten van een dergelijke regeling. In buurten met lage criminaliteitscijfers moet de politie slechts passief betrokken zijn, terwijl de politie in buurten met hoge criminaliteitscijfers misschien het voortouw moet nemen bij het invoeren van de buurtwachtregeling.¹⁷ Een buurtwachtregeling kan een op zichzelf staand systeem zijn of deel uitmaken van een uitgebreider programma.¹⁸

Een aantal onderzoeken evalueerde de misdaadpreventieve werking van buurtwachten. Jammer genoeg vonden de meeste studies plaats in de VS en het VK, waar de effecten van programma's voor misdaadpreventie vaker geëvalueerd worden dan op het Europese continent. Een statistische meta-analyse toont aan dat het invoeren van dergelijke regelingen criminaliteit duidelijk vermindert. In wijken met buurtwachtregelingen daalden de criminaliteitscijfers tussen 16% en 26% ten opzichte van wijken zonder buurtwachtregelingen. De positieve invloed op de criminaliteit staat los van zowel de grootte van als het soort bewakingsprogramma.¹⁹ Het bewijs dateert echter voornamelijk uit het tijdperk voor de opkomst van sociale media. Daarom is het belangrijk om ons ervan bewust te zijn dat de verbeterde communicatiekanalen een invloed kunnen hebben op de methodes en hun impact.²⁰

2.3 Herhaalde victimisatie bestrijden

Data tonen aan dat bij woningen waar eerder werd ingebroken de kans hoger is dat er opnieuw wordt ingebroken²¹ of in andere woorden dat een tweede inbraak waarschijnlijker is dan een eerste en een derde inbraak waarschijnlijker dan een tweede.²² Het fenomeen waarbij meermaals in een woning ingebroken wordt staat gekend als herhaalde victimisatie of **exacte herhalingsinbraak**.²³ Het verhoogde risico geldt echter niet enkel voor hetzelfde adres, maar ook voor de naburige woningen. In dat geval gaat het om een **nabije herhalingsinbraak**. Hoe dichter in afstand en tijd een woning zich bevindt bij een woning waar is ingebroken, hoe hoger het risico dat er ook daar zal worden ingebroken. Bij een grotere afstand en tijdspanne neemt het verhoogde risico voor woningen in de buurt af.²⁴

Hier bestaan twee belangrijke verklaringen voor: de boost- en de vlaghypothese. Ze zijn beide gebaseerd op de routinematige activiteitstheorie die stelt dat de verklaring voor misdaad schuilt in de combinatie van een dader, een geschikt doelwit en een gebrek aan bewaking. De eerste hypothese stelt dat daders naar dezelfde wijk terugkeren omdat ze tijdens een eerdere inbraak mogelijkheden in een gegeven omgeving hebben opgemerkt. Een dader die mogelijkheden of kwetsbaarheden heeft opgemerkt, maakt de rationele beslissing om naar de buurt terug te keren om zo meer winst te maken. De tweede opvatting, de vlaghypothese, stelt dat daders naar dezelfde buurt terugkeren omdat die buurt inherente zwaktes vertoont die daders als het ware uitnodigen. Het is zeer waarschijnlijk dat beide elementen een rol spelen bij nabije herhalingsinbraken, aangezien daders munt slaan uit bestaande kwetsbaarheden om een misdaad te begaan.²⁵

Het is moeilijk om een gebruikelijke tijdspanne en afstand aan te geven voor herhaalde victimisatie. Een vergelijking van tien steden in vijf landen toonde namelijk wel enige overeenstemming tussen de contexten, maar ook aanzienlijke verschillen.²⁶ Toch kunnen deze bevindingen gebruikt worden om anti-inbraakinitiatieven informatie aan te reiken, in de eerste instantie door de woningen in kaart te brengen die risico lopen op herhalingsinbraken en ten tweede door onmiddellijk te handelen en een of meerdere van de volgende tactieken toe te passen²⁷: enerzijds kunnen verschillende patrouille- of bewakingsvormen verhoogd worden en anderzijds kan de politie proberen om zowel de buurtbewoners als andere belangrijke spelers te betrekken. Wanneer het inbraakrisico dreigt te stijgen, kan er eerst en vooral gewezen worden op informatie over veiligheidsmaatregelen zoals de ramen sluiten en deuren op slot doen bij het verlaten van de woning²⁸ of toegangspunten herstellen of versterken met betere sloten en verlichting^{29,30}. Deze aanpak heeft een groot potentieel, aangezien gezinnen na een eerste inbraak beter in staat en eerder bereid zijn om zichzelf daadwerkelijk te beschermen. Zo installeerde vijftienvijftig procent van de gezinnen ten minste één veiligheidstoestel na een inbraak.³¹ Ten tweede kan de politie de bewoners vragen om een oogje in het zeil te houden, een buurtwacht invoeren en burens verzoeken om nog meer voor elkaar uit te kijken.³² Interventies bij herhaalde slachtoffers en hun burens leiden tot een significante daling in het aantal herhaalde inbraakvictimisaties³³ zonder verschuiving van de inbraakrisico's naar nabijgelegen wijken.³⁴ Het resultaat hangt echter af van de correcte implementatie alsook ondersteuning van de politie en de actieve deelname van de slachtoffers.³⁵

GOEDE PRAKTIJK: GRATIS ADVIES EN KORTINGSOVEREENKOMSTEN

Een goed voorbeeld hiervan is de politie in Duitsland die gratis advies en kortingsovereenkomsten met verzekeringsmaatschappijen of banken (leningen) aanbiedt om doelverharding te ondersteunen. Vooral omdat kwetsbare groepen (lage sociaaleconomische status) zo ook in veiligheid kunnen investeren.³⁶

2.4. Hekken in steegjes

De vierde maatregel waarvoor sterk bewijs voorligt, is het plaatsen van hekken in steegjes. Het gaat hierbij om vergrendelbare hekken, meestal van staal of ijzer, die de toegang tot een steegje of een netwerk van zijstraatjes afsluit. Ten eerste verhoogt deze inbraakpreventiemaatregel de inspanningen voor de inbrekers door de toegang tot steegjes te beperken tot legitieme gebruikers met een sleutel of wachtwoord en de toegang tot mogelijke doelwitten voor een misdaad te controleren.³⁷ Ten tweede verhogen hekken in steegjes het risico voor de daders. Openbare ruimte wordt namelijk privéruimte. Daarbovenop kan deze praktijk het natuurlijk toezicht van de bewoners van nabijgelegen woningen versterken en komaf maken met voorwendsels van daders voor hun aanwezigheid in de wijk.³⁸

Een meta-analyse toont aan dat de beveiliging van steegjes een kosteneffectieve maatregel is om inbraak te voorkomen en verminderen, weliswaar met bescheiden effecten. Bovendien beperken meerdere factoren de generaliseerbaarheid van deze bevindingen, waaronder het feit dat onderzoeken uit de meta-analyse enkel Britse programma's voor hekken in steegjes onder de loep namen. Als professionals of beleidsmakers zich echter wensen te verdiepen in het plaatsen van hekken in steegjes, bestaan er een aantal gidsen die beschrijven welke praktische taken uitgevoerd moeten worden om de voorwaarden te scheppen waarbinnen deze praktijk een hogere kans op slagen heeft. Overleg met en toestemming van de bewoners en de inzet om de hekken te gebruiken vormen een aantal van de praktische bedenkingen.³⁹

2.5 Straatverlichting

Meer verlichting op straat of in andere openbare ruimtes kan zowel misdaadcijfers overdag en 's nachts⁴⁰ als de angst voor misdaad significant doen dalen.⁴¹ Er bestaan twee dominante theorieën die verklaren waarom straatverlichting de criminaliteit doet dalen. Volgens de eerste theorie dringt verbeterde verlichting misdaadcijfers terug doordat de kans hoger is dat een dader geïdentificeerd zal worden. De tweede theorie poneert dat verbeterde straatverlichting in een buurt de trots van de gemeenschap en de informele controle versterkt, wat het aantal gebruikers van een ruimte kan verhogen en dus leidt tot meer mogelijke getuigen van crimineel gedrag. De eerste theorie voorspelt vooral lagere misdaadcijfers wanneer het donker is, terwijl de tweede theorie voorspelt dat de misdaadcijfers zowel overdag als 's nachts dalen.⁴²

Net zoals bij andere misdaadpreventiemaatregelen moet de straatverlichting gericht geplaatst worden⁴³, wil ze doeltreffend zijn en moeten politieagenten zichzelf steeds afvragen of verbeterde verlichting een gepast antwoord is op een misdaad- of ordeprobleem in een specifieke buurt of gemeenschap. Een probleemgerichte gids [van Clarke] is beschikbaar voor beleidsmakers en professionals die meer verlichting willen plaatsen.⁴⁴

03

MATIG BEWIJS

3.1 Recidivisten viseren

Het is een goed onderbouwd feit dat een minderheid van de actieve criminelen verantwoordelijk is voor het leeuwendeel van de misdaden. Het misdaadbestedingsbeleid bood op verschillende manieren antwoord op deze concentratie van strafrechtelijke overtredingen: strafverhogingen opleggen op basis van voorgaande veroordelingen⁴⁵ of zogenaamde recidiveprojecten op touw zetten die extra aandacht besteden aan de actiefste inbrekers in een district op basis van een afgebakende lijst. Delinquenten op die lijst weten dat ze in de gaten worden gehouden en gearresteerd en in hechtenis geplaatst zullen worden zodra ze een overtreding begaan. Tegelijkertijd worden deze geprioriteerde criminelen in contact gebracht met een re-integratiesysteem.⁴⁶ Deze projecten werden bijvoorbeeld ontwikkeld in de politiezones van Oslo (Very Important Criminal (VIC) project)⁴⁷ en Amsterdam (Aanpak Top600). Meer dan 40 partnerorganisaties uit de veiligheids-, gezondheids-, jeugd- en reclasseringssector slaan de handen ineen voor Aanpak Top600. Elke persoon op de lijst heeft zijn/haar eigen dossierbeheerder die als centrale contactpersoon fungeert voor alle betrokken organisaties, een persoonlijk actieplan uitwerkt en ondersteuning biedt aan de persoon in kwestie.⁴⁸

Een recente evaluatie van Aanpak Top600 toonde aan dat het aantal woninginbraken dankzij deze aanpak met 7% tot 45% afneemt. Bovendien heeft de benadering een positieve invloed op de re-integratiecijfers: zodra het traject start, daalt de recidivismegraad van de doelgroep met 41%.⁴⁹ Als de preventie niet werkt, is de laatste optie uitschakeling. Een aantal onderzoeken toont uiteraard aan dat het aantal inbraken in een buurt significant kan dalen als de actiefste inbrekers enige tijd achter de tralies doorbrengen.⁵⁰

3.2 Plaatselijke reclame

Bij de uitrol van een initiatief om inbraken terug te dringen zoals buurtwachten is het aangeraden om in plaatselijke reclame te investeren. Onderzoek naar eenentwintig programma's om inbraken te verminderen toonde dat het (op voorhand) bekendmaken van het bestaan en de doelstellingen van het initiatief bij de bredere bevolking een relatief eenvoudige en kosteneffectieve methode is om de impact van de misdaadpreventiemaatregel te verhogen. Via welk mechanisme kan dit helpen om misdaad te beperken? Door informatie mee te geven over sterkere misdaadbeperving en zo de perceptie van de dader te beïnvloeden. De analyse toonde zelfs aan dat initiatieven met een reclamecampagne voor de start ervan meldden dat de inbraakcijfers zelfs al begonnen te dalen voor het initiatief uitgerold was. Dat effect staat bekend als een 'anticiperend voordeel'. Het aantal inbraken kan sterk verminderd worden wanneer op zichzelf staande reclamecampagnes (die een tijdje lopen en an sich als interventie worden beschouwd) met voldoende budget verwezenlijkt worden.⁵¹

Zoals steeds is het moeilijk om te bepalen wat het best werkt in specifieke situaties. Het effect hangt sterk af van de context waarbinnen je de campagne voert. Er zijn echter een handvol vragen die moeten worden beantwoord bij de planning van een campagne: Wie is het doelpubliek? Daders of slachtoffers? Waar bevindt het doelpubliek zich? Een welomlijnde wijk? Of een volledige stad of het hele land? Wanneer zal de campagne lopen ten opzichte van de implementatie? Doorlopend of periodiek? Welk medium zal er ingezet worden? Kranten, radio, sociale media...? Welke boodschap wil je uitdragen? Een algemene of specifieke boodschap? Op al die vragen moet je tijdens de planningsfase een antwoord vinden.⁵²

3.3 Eigendomsmarkering

Bepaalde bronnen suggereren dat tachtig procent van alle diefstallen en inbraken gebeuren om vervolgens de gestolen goederen te verkopen of te helen. Dat betekent dat er zonder kopers een pak minder dieven zouden zijn. Heling moet daarom ook een prioriteit zijn.⁵³ Er bestaan verschillende antihelingsmaatregelen (zie verder), maar de belangrijkste maatregel is om eigendom te markeren zodat het moeilijker is om gestolen goederen in contant geld om te zetten of om het rechtstreeks gebruik ervan te bemoeilijken. Bovendien kan deze maatregel helpen om ervoor te zorgen dat gestolen goederen in beslag genomen worden en naar de rechtmatige eigenaar teruggebracht worden.⁵⁴

Eigendom kan je markeren door het huisnummer en de postcode toe te voegen met UV-pennen, beveiligingslabels, identificatietoestellen met radiogolven (RFID) of microdotoplossingen (digitaal ondertekende oplossingen met een unieke code).⁵⁵ Bovendien hebben mobiele telefoons en tablets ook ingebouwde opties om ze vanop afstand te blokkeren bij diefstal, wat het toestel minder waardevol en verkoopbaar maakt.⁵⁶

Onderzoek uit West-Australië en Londen toonde aan dat eigendomsmarkering het doeltreffendst is wanneer meer dan 80% van de bewoners hun eigendom markeren en het met misdaadpreventie-advies en -reclame wordt gecombineerd.⁵⁷

4 WEINIG OF GEEN BEWIJS

4.1 Alarmen

Van inbraakalarmen wordt aangenomen dat ze voornamelijk door afschrikking werken, aangezien inbrekers vermijden om in een woning in te breken wanneer ze alarmen opmerken. Dit verhoogt namelijk het risico dat ze gevat en gearresteerd worden. De weinige bestaande evaluaties uit Engeland en Wales leidden echter tot tegenstrijdige resultaten. Sterker nog, het installeren van inbraakalarmen kan zelfs contraproductief zijn, aangezien de alarmen verbonden worden met een hogere in plaats van een lagere kans⁵⁸ op zowel inbraak met toegang en pogingen tot inbraak.⁵⁹ Er bestaan verschillende mogelijke verklaringen voor dit verrassend resultaat. Een mogelijke verklaring is dat sommige inbrekers manieren kunnen vinden om alarmen te omzeilen of overmeesteren om zo te vermijden dat iemand hen opmerkt en het risico om opgepakt te worden te beperken.⁶⁰ De kwaliteit van het alarm is een belangrijke factor in dit geval. Interviews met veroordeelde inbrekers bevestigden deze bevindingen; met uitzondering van één merk van inbraakalarmen (ADT) werden overtreeders niet afgeschrikt door alarmsystemen.⁶¹ Het is ook mogelijk dat inbrekers weten dat de politie en alarmbedrijven niet onmiddellijk reageren op een alarm en een patrouille sturen omdat er zo veel valse alarmen zijn. Zo hebben inbrekers de tijd om de klus te klaren en de plaats delict te verlaten. Een andere mogelijke verklaring is dat inbrekers de aanwezigheid van een alarm kunnen interpreteren als een teken dat er waardevolle spullen in de woning aanwezig zijn. De mogelijke winst is in hun ogen dan groter dan het hogere risico.⁶² Bovendien kan het ervaringsniveau van de overtreder een invloed hebben op zijn/haar perceptie van alarmen. Meer doorwinterde overtreeders zijn bijvoorbeeld minder afgeschrikt door alarmen dan hun minder ervaren tegenhangers. Een ander tegenargument is het feit dat alarmen niet kosteneffectief zijn: ze zijn behoorlijk duur en verminderen het inbraakrisico niet. Bewijs uit Frankrijk toont echter aan dat alarmen (op zichzelf en in combinatie met andere veiligheidsmaatregelen) inbraken in huizen doeltreffend voorkomen, maar op zichzelf geen bescherming bieden aan appartementen. Zonder verdere inzichten in de specificaties en context waarbinnen alarmen hun rol vervullen is het toch niet aangewezen om burgers aan te raden om inbraakalarmen te installeren. Die laatste kunnen namelijk een vals gevoel van veiligheid geven.⁶³

4.2 Sensibiliseringscampagnes

Misdaadpreventiedeskundigen opteren vaak voor bewustwordingscampagnes om mensen te informeren over criminaliteit, in de hoop hun gedrag te beïnvloeden. Een mediacampagne (inclusief online sociale media) is een van de elementen van de EU-brede Focusdag tegen woninginbraken. Onderzoek wees echter uit dat campagnes die enkel gericht zijn op kennisoverdracht zelden werken. Sterker nog, ze kunnen zowaar de angst voor misdaad aanwakkeren in plaats van misdaad (of het risico erop) en schade doeltreffend terug te dringen.⁶⁴ Bovendien hebben we geen enkele evaluatie gevonden van de impact of resultaten van bewustmakingscampagnes die zich toespitsen op woninginbraken.

Gerichte bewustmakingscampagnes als onderdeel van een holistische aanpak, die met behulp van deze paper uitgewerkt kan worden, kunnen echter wel vruchten afwerpen. Vooral als de volgende richtlijnen in het achterhoofd worden gehouden. Eerst en vooral moet de boodschap gebald, praktisch en specifiek zijn. Zeg niet “Geef inbrekers geen kans” maar vertel mensen wat ze precies kunnen doen om inbraken te helpen voorkomen (door bijvoorbeeld een specifiek type deurslot te laten installeren). Let vervolgens op het medium: een campagne moet mediakanalen gebruiken waarmee het doelpubliek bereikt kan worden. Een mediabureau kan misdaadpreventiemedewerkers hierbij ondersteunen. De timing en duurtijd van campagnes moeten ook grondig gepland worden. Herhaal campagnes liever (periodiek) dan ze lange tijd te laten lopen. Tot slot moeten campagnes altijd deel uitmaken van een bredere, gecoördineerde aanpak om het doel te bereiken. Om misdaad sterker terug te dringen moeten campagnes steeds aan minstens de volgende twee voorwaarden voldoen. Ten eerste moeten ze zich toespitsen op de emotionele en affectieve aspecten van gedragsverandering naast kennisoverdracht en bewustmaking. Ten tweede moeten ze hand in hand gaan met andere benaderingen voor misdaadpreventie (strafrechtspraak, situationele, ontwikkelings- en gemeenschapspreventie), zodat ze elkaar ondersteunen en versterken.⁶⁵

4.3 Antihelingsmaatregelen

Zoals eerder vermeld suggereren bepaalde bronnen dat tachtig procent van alle inbraken bedoeld zijn om vervolgens de gestolen goederen te verkopen. De kloof tussen het aantal geregistreerde inbraken en het aantal geregistreerde gevallen van heling lijkt erop te wijzen dat veel gevallen van heling onder de radar van de politie blijven. Op basis van onderzoek in Nederland kunnen we aannemen dat het dark number voor heling hoog is: drie procent van de Nederlanders van vijftien jaar en ouder - meer dan 422 000 mensen - geeft toe dat hij/zij zich af en toe schuldig maakt aan heling. Respondenten en experts onthulden vier omstandigheden die bijdragen aan het aankopen van gestolen goederen. Ten eerste: het prijsverschil. Ten tweede: hoe gemakkelijk je gestolen goederen koopt. Ten derde: het relatief lage risico om gevat te worden. En tot slot: politie en justitie schenken te weinig aandacht aan heling.⁶⁶ Deze bevindingen geven aan dat er nog steeds ruimte voor verbetering is bij het beperken van de winst uit inbraken. We hebben meerdere actoren gevonden die hierbij een rol kunnen spelen.

Om te beginnen kunnen **overheidsinstanties** databanken in het leven roepen waarin **consumenten** hun eigen goederen preventief kunnen registreren. Bij diefstal verloopt de aangifte dan makkelijker en stijgt de kans om de gestolen goederen terug te vinden. Men kan nog een stap verder gaan door een tool zoals StopHeling in Nederland te ontwikkelen waarmee burgers en tweedehandskopers kunnen controleren of een artikel als verloren of gestolen geregistreerd staat met een serienummer (registratie enkel mogelijk voor unieke artikelen). Als dat het geval is, kan de politie verwittigd worden om actie te ondernemen. De teller steeg van bijna 456 000 zoekopdrachten in 2014 naar bijna 670 000 in 2015 en in de eerste drie maanden van 2016 klokte het aantal zoekopdrachten al af op 283 000 (geëxtrapoleerd voor het gehele jaar 2016 komt dit neer op 850 000). In die zin lijkt StopHeling een antwoord te bieden op de nood van de bevolking en tweedehandskopers om de betrouwbaarheid te controleren van een artikel dat ze eventueel willen kopen.⁶⁷

Vervolgens kunnen **de regelgevende instanties** maatregelen treffen om tweedehandsverkoop en pandjeshuizen te controleren. In Noorwegen moeten personen die legaal tweedehands artikelen wensen te verkopen daarom bij de politie een vergunning aanvragen. De politie kan weigeren om een vergunning uit te reiken aan aanvragers met een strafblad of van heling verdachte personen of kan een vergunning intrekken als ze redenen heeft om misbruik ervan te vermoeden.⁶⁸ In Nederland moeten kopers van tweedehands artikelen sinds 1880 hun aankopen registreren (wat ze kopen, wanneer en van wie). In 2011 werd er een digitale versie van dit register ontwikkeld dat verbonden is met de StopHeling-databank.⁶⁹

Bovendien kan de **politie** actief zoeken naar gestolen goederen door geregeld openluchtmarkten te controleren die voor heling bekend staan.⁷⁰ De digitale wereld van vandaag heeft een groot bereik en is razend populair. Overtreders grijpen die nieuwe infrastructuur aan voor hun helingspraktijken. Als we willen voorkomen dat heling in de schaduw floreert, moet de politie ook proactief online op zoek gaan.⁷¹

Tot slot kan ook **de privésector** een steentje bijdragen. In Noorwegen kunnen professionele websites die tweedehands artikelen verkopen de verkopers verplichten om zich op een bepaalde manier te registreren. Zo kunnen ze niet anoniem blijven. Alles wat op de “marktplaats” verkocht wordt, wordt ook manueel gecontroleerd. Er wordt extra aandacht besteed aan verdachte advertenties. Er vindt voortdurend overleg met de politie plaats over mogelijk gestolen goederen en in twijfelgevallen moet het eigenaarschap met rekeningen aangetoond worden.⁷² Door goederen te registreren kan een gestolen voorwerp bovendien met een slachtoffer verbonden worden. Veel burgers leven de aanbeveling om goederen te registreren echter niet al te nauw na en er treden veel fouten op bij het invoeren van de serienummers. Dit proces zou, voor zover mogelijk binnen een publiek-private samenwerking, geautomatiseerd of toch minstens aangemoedigd moeten worden. Tot slot moet er een methode ontwikkeld worden om niet-unieke goederen zoals juwelen uniek te maken.⁷³

Alle maatregelen die woninginbraken minder lucratief maken door de markt voor en de waarde van gestolen goederen te beperken zijn natuurlijk een goed idee. Jammer genoeg werd er tot nu toe geen daling van het aantal inbraken genoteerd.⁷⁴ Toch geloven we dat er ruimte voor verbetering is en moedigen we een grondige evaluatie aan als lidstaten beslissen om een van de bovenvermelde maatregelen toe te passen.

05

CONCLUSIE:

WAT WERKT ER OM WONING-INBRAKEN TE VOORKOMEN?

Doelverharding

Wat houdt dat in?

Een combinatie van raambeveiliging, binnenverlichting, deursloten en buitenverlichting.

Hoe werkt het?

Door het doelwit sterker te beveiligen wordt het doelwit minder bruikbaar. Het risico ligt namelijk hoger en/of er is meer inspanning nodig.

Buurtwachten

Wat houdt dat in?

Buurtwachten sporen bewoners aan om een oogje in het zeil te houden, hun oren te spitsen en de politie te bellen als ze iets verdachts zien of horen.

Hoe werkt het?

Door een buurtwachtsschema op te stellen wordt een buurt minder geschikt. Het risico ligt namelijk hoger en de kansen zijn beperkter.

Herhaalde victimisatie bestrijden

Wat houdt dat in?

Woningen waar herhaaldelijk ingebroken kan worden in kaart brengen om zo meer preventiemaatregelen zoals doelverharding of politiepatrouilles te nemen.

Hoe werkt het?

Door deze maatregelen toe te passen vergt inbreken bij de specifieke woningen meer inspanning en risico.

Hekken in steegjes

Wat houdt dat in?

Hekken in steegjes zorgen ervoor dat daders geen toegang tot de steegjes hebben.

Hoe werkt het?

Door hekken in steegjes te plaatsen moeten inbrekers meer inspanningen leveren, aangezien ze de doelwoning niet kunnen bereiken of de steegjes niet als vluchtroute kunnen gebruiken. Hekken in steegjes versterken ook het natuurlijk toezicht van de bewoners, waardoor mogelijke inbrekers meer risico lopen.

Straatverlichting

Wat houdt dat in?

Dankzij betere straatverlichting is er een betere zichtbaarheid op straat.

Hoe werkt het?

Door meer verlichting te plaatsen is de kans groter dat eventuele getuigen de dader kunnen identificeren.

ENDNOTES

- 1 Sorensen, D. 2003. "The Nature and Prevention of Residential Burglary: A Review of the International Literature with an Eye towards Prevention in Denmark." Geraadpleegd op 19 juli 2004. www.jur.ku.dk/medarbejdere/davesorensen/Publicationer/Nature.pdf
- 2 A. Tseloni, R. Thompson en N. Tilley (Eds.), *Reducing Burglary*, Cham: Springer, 2018.
- 3 T. Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2016, hoofdstuk 2.
- 4 C. Rogers, Alley-Gates and Domestic Burglary: Findings from a Longitudinal Study in Urban South Wales, *The Police Journal* 91:1 (2016), <https://dx.doi.org/10.1177/0032258X16683696>.
- 5 E. Taylor, Honour among Thieves? How Morality and Rationality Influence the Decision-Making Processes of Convicted Domestic Burglars, *Criminology & Criminal Justice* 14:4 (2013), <https://dx.doi.org/10.1177/1748895813505232>.
- 6 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 7 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 8 Rogers, Alley-Gates and Domestic Burglary: Findings from a Longitudinal Study in Urban South Wales.
- 9 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit, Ryton-on-Dunsmore: College of Policing, 2021, https://whatworks.college.police.uk/Research/Documents/Safer_Streets_toolkit.pdf.
- 10 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 11 A. Tseloni, R. Thompson, L. Grove et al., The Effectiveness of Burglary Security Devices, *Security Journal* 30 (2017), <https://dx.doi.org/10.1057/sj.2014.30>.
- 12 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 13 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 14 S. Schat, Nederlands Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid: PKWV-keurmerk ENCP expertenvergadering, 2021
- 15 O. Nauta, De Effectiviteit Van Het Politiekeurmerk Veilig Wonen, Amsterdam: DSP - groep, 2004.
- 16 T. Bennett, K. Holloway, en D. Farrington, The Effectiveness of Neighborhood Watch, *Campbell Systematic Reviews* 4:1 (2008), <https://dx.doi.org/10.4073/csr.2008.18>.
- 17 P.-O.H. Wikström en K. Treiber, Beyond Risk Factors: An Analytical Approach to Crime Prevention, in: B. Teasdale en M.S. Bradley (Eds.), *Preventing Crime and Violence*, Cham: Springer International Publishing, 2017.
- 18 Bennett et al., The Effectiveness of Neighborhood Watch.
- 19 Bennett et al., The Effectiveness of Neighborhood Watch.
- 20 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit.
- 21 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 22 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 23 L. Hoppe en M. Gerell, Near-Repeat Burglary Patterns in Malmö: Stability and Change over Time, *European Journal of Criminology* 16:1 (2018), <https://dx.doi.org/10.1177/1477370817751382>.
- 24 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 25 Hoppe en Gerell, Near-Repeat Burglary Patterns in Malmö: Stability and Change over Time.
- 26 Ibid.
- 27 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 28 Hoppe en Gerell, Near-Repeat Burglary Patterns in Malmö: Stability and Change over Time.
- 29 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 30 Hoppe en Gerell, Near-Repeat Burglary Patterns in Malmö: Stability and Change over Time.
- 31 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 32 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 33 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit.
- 34 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 35 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 36 Hoppe en Gerell, Near-Repeat Burglary Patterns in Malmö: Stability and Change over Time.
- 37 A. Sidebottom, L. Tompson, A. Thornton et al., Gating Alleys to Reduce Crime: A Meta-Analysis and Realist Synthesis, *Justice Quarterly* 35:1 (2018), <https://dx.doi.org/10.1080/07418825.2017.1293135>.
- 38 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit.
- 39 Ibid.
- 40 B.C. Welsh en D.P. Farrington, Effects of Improved Street Lighting on Crime, *Campbell Systematic Reviews* 4:1 (2008), <https://dx.doi.org/10.4073/csr.2008.13>.

- 41 R.V. Clarke, Improving Street Lighting to Reduce Crime in Residential Areas, Verenigde Staten van Amerika: Office of Community Oriented Policing Services, Amerikaans ministerie van Justitie, 2008.
- 42 Welsh en Farrington, Effects of Improved Street Lighting on Crime.
- 43 Tseloni
- 44 Clarke, Improving Street Lighting to Reduce Crime in Residential Areas.
- 45 A.A. Braga en D.L. Weisburd, The Effects of "Pulling Levers" Focused Deterrence Strategies on Crime, *Campbell Systematic Reviews* 8:1 (2012), <https://dx.doi.org/10.4073/csr.2012.6>.
- 46 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 47 Ibid.
- 48 Actiecentrum Veiligheid en Zorg, Effectmonitor Top 600: Resultaten En Effecten Van De Aanpak Top600 2018, 2018.
- 49 Ibid.
- 50 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 51 K. Bowers en S. Johnson, The Role of Publicity in Crime Prevention: Findings from the Reducing Burglary Initiative, *Bowers, K. J. en Johnson, S. D. (2003) The role of publicity in crime prevention: findings from the Reducing Burglary Initiative. Home Office Research Study (272)*. (2003).
- 52 K. Bowers en S. Johnson, Using Publicity for Preventive Purposes, in: N. Tilley (Red.), *Handbook of Crime Prevention and Community Safety*, Cullompton, Devon: Willan, 2005.
- 53 H. Ferwerda, T. Ham, L. Scholten, en D. Jager, *Focus Op Heling. Een Onderzoek Naar Het Functioneren Van De Helingmarkt, Het Beleid Tegen En De Gevolgen Van Heling* 2016.
- 54 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 55 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit.
- 56 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 57 College of Policing, Safer Streets Fund - Crime Prevention Toolkit.
- 58 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 59 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 60 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 61 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 62 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 63 Tseloni et al., *Reducing Burglary*.
- 64 Europees Netwerk inzake Criminaliteitspreventie, Awareness-Raising Never Hurt Anyone, Did It?, Mythbuster, Brussel: ENCP, 2020, <https://eucpn.org/document/mythbuster-awareness-raising-never-hurts-does-it>.
- 65 Ibid.
- 66 Ferwerda et al., *Focus Op Heling. Een Onderzoek Naar Het Functioneren Van De Helingmarkt, Het Beleid Tegen En De Gevolgen Van Heling*.
- 67 Ibid.
- 68 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 69 Ferwerda et al., *Focus Op Heling. Een Onderzoek Naar Het Functioneren Van De Helingmarkt, Het Beleid Tegen En De Gevolgen Van Heling*.
- 70 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.
- 71 Ferwerda et al., *Focus Op Heling. Een Onderzoek Naar Het Functioneren Van De Helingmarkt, Het Beleid Tegen En De Gevolgen Van Heling*.
- 72 T. Bjørge en Y. Carlsson, Early Intervention with Violent and Racist Youth Groups, NUPI Paper No. 677, Oslo: Norwegian Institute of International Affairs, 2005.
- 73 Ferwerda et al., *Focus Op Heling. Een Onderzoek Naar Het Functioneren Van De Helingmarkt, Het Beleid Tegen En De Gevolgen Van Heling*.
- 74 Bjørge, *Preventing Crime: A Holistic Approach*, hoofdstuk 2.

Citeren

ENCP (2021). Wat werkt er om woninginbraken te voorkomen? Brussel: ENCP.

Juridische informatie

De inhoud van deze publicatie geeft niet noodzakelijkerwijs de officiële mening weer van een EU-lidstaat of een agentschap of instelling van de EU of de Europese Gemeenschappen.

Auteurs/redacteurs

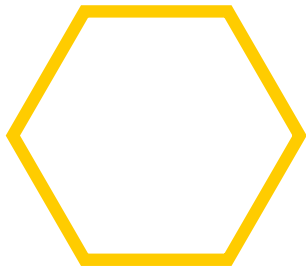
Dorien Stevens, beleids- en praktijkmedewerkster, ENCP-secretariaat.

Onderdeel van het project 'ENCP-secretariaat', mei 2021, Brussel

Met de financiële steun van het programma "Preventie en bestrijding van criminaliteit" van de Europese Unie

Europese Commissie - Directoraat-generaal Binnenlandse Zaken

CONTACT DETAILS

EUCPN Secretariat
Email: eucpn@ibz.eu
Website: www.eucpn.org

- [TWITTER.COM/EUCPN](https://twitter.com/EUCPN)
- [FACEBOOK.COM/EUCPN](https://facebook.com/EUCPN)
- [LINKEDIN.COM/COMPANY/EUCPN](https://linkedin.com/company/EUCPN)